

Bizitu bedi Euskal-errian
 ¡Oh Bilinch! zure arraza,
 Izan dezagun atzekabezko
 Egunetan zure antza:
 Patu gaiztoak gu ere gauzka
 Mendean ¡ai! zure gisa,
 Eta nondikan libre izango
 Geran da gure ametsa.

Kanta dezagun, kantatu gure
 Penen konsuelorako;
 Zeren arkaitzak eta mendiak
 Dituzte zeruratuko:
 Eta, Aitor ta bere lagunak
 Jainkoari eskatuko
 Izan dezala kupida guri
 Lege zarrak itzultzeko.

CLAUDIO OTAEGI-KOAK.

BEYBODA

PREMIADA CON EL **RAMO DE LAUREL DE PLATA** EN LOS
 JUEGOS FLORALES DE ESTA CIUDAD.

— 25 —

Aspaldi ayetako gure asabak
 euskaldunak ziran; gu ere bai
 omen: ala uste.

¿Zertan dago Lekobide ur-saltoaren ondoan, arkáitzak beera sal-
 toka datozen úrai begira? Bere begiratua illuna da, Maurioko pu-
 tzuan itzalzera dijoan illargiaren azkeneko argiantza bezela, eta bere
 buru arikatua bularraren gañera erorten da, ekaitzak makurtzen
 duen zume-adarra lurrera bezela. Bere begiak len gerrariari ausartzi
 portitza ematen zieten, eta gerrako bere irrintziak etsayari zukaratz
 gogorra sartzen zion agintari ezikaitz izugarriak, orañ arkaitz batean
 eserita, bere oñetan dijoazkion urakin bere negárrak nasten ditu.

Bere amaren bularra utzi zuenez geroz guchienez eun bider men-
 diak elurrez estali dira; eta denbora guzi orretan bere biotzeko joya
 maiteenak, gaztain-zarraren ostoa neguantzean bezela, bere ingu-
 ruan erorten ikusi ditu. Eta guziaz ere bere biotz burnizkoa austera
 naigabe miña sekulan irichi ezta; eta orañ.... ¡ay orañ! erriaren zo-
 rigaitz eta galdubearrak bere biotza naigabez josi, eta bere bularra
 lertzen dio, eta Iturriotz-ko basoetan bereetatik urruti negarrez ur-
 tzera etorri da, eta onela dagoela, orra non Otzoal zarra sasi-sastra-
 kak urratuaz estu eta larri, Kantabriaren etsaik bere biotz burniz-
 koan urrikaltasunik sekulan arkitu etzuen Lekobide-ri aurrean jar-
 tzen zayon.

Lekobideren begitarte iñuria eta betazal bustiak ikusi zituenean,
 bere bekoskoa neguko odei bat bezela illundu, eta chit latz eta garratz
 esan zion:

—Erromatar odolgiroen banderak Hernioren tontorretan ikusi nayago nituzke, Kantabriatarren agintari nagusia begietan negárra-kin baño.

Lekobidek chit goibel begiak goratu, eta Otzoal-i begiratu zion. ¿Zer igarotzen da Lekobideren biotzean bereetatik urrutira iges egiñ, eta donzella erbala bezela basartean negar egitera etortzeko? ¿Bear bada Kantabri-arrentzat odei beltz illúnak ikusi ditu festa donatian,¹ illargiaren arpegi gañean? Ez, ez, illargi oriac argi eta ala jarraitu du bere bide misterioitsua, Lekobidek eranzun zion; baña ¡ai Otzoal! ¡Lekobideren urteak asko dira, eta erriaren perillak andi eta estúak!

Arrazoi dezu, agurea. Otzoalek ezterazizko² itzera batez eranzun zion. Aitzkorriko arranoa gaztetasunaren sua bere biotzean irazekia daukanean, biotz arroaz igotzen da; baña zartzak bere indar eta erruak izozten diozkanean, oso beldurtu, eta arnas eta bizitzagabe arkaitz zuloan etzaten da. ¡Arrazoi dezu, zarra, zuk urte geyegi dituzu, gure arraza bezelako baten buru nagusia izateko!

¡Otzoal, Otzoal! Zer esan nai dute zure itzak, oju egin zuen Lekobidek bere jarlekua utzi, eta batallako zaldia gerrako burni-otsa aditzean bezela arrokeri andiaz burua goratuz.

Otzoal zerbait denboraz isill egon zan. Besoak bularrean gurutzetu, eta farra-uñian zar prestuaren arpegi onragarriari begira egon eta gero deadar egin zuen:

—¡O eta orrela zeñ ongi zauden, nere agintari zarra, denbora guzietan Kantabriatarren uste eta urgulu izan diran, kopet goratu, eta suzko begi oriekin! ¡Ay! zu orrela ikustean, nere oroitzkiñak Vakzia eta Austrigoniako bazterretan etsayen ekerzituak purrukatuaz zere anáyen aurrean oi zinjoazen egun eder ayek gogoratzen dizkit! ¿Nola ez ezurretarañoko ikara sartu, Lekobide; gure gerrari sonatu, zar eta bulardetsuenaren espiritu ezikaitza buruz-beeratzera suerte charra, irichi litekeala zañak emate utsak?

—Ez, Otzoal, ez! Gorputzaren pisua eziñ jasoz, nere besoak adar igartuak bezela erortzen dira nere sorbaldetik, indar eta errurik eztaukatenez geroz, zarikaren gerri biguña bere garraitearen³ pisuak makurtzen duen eran; baña, lenago itzaliko dira eguzkiaren biotzean beroa eta argia, Lekobideren biotzean Erromatarrakganako gorroto bizi eta beren kontrako balorea baño. ¡O baldiñ Kantabriako nere anaya zárrak beren agintariaren gogoa ikusi eta oni jarraitzen baliote, laster ikusiko lirake mendiak Octavio-ren agindupeko gorrotagarriak beretan ikustetik libre!

(1) En la fiesta sagrada.=(2) Sarcástico.=(3) De su copa.

Mintza zaitze, Lekobide, itzegizu: zure konsejuak Etumetako baso illunetan gauez galdutako gerrariarenzat illargiaren argia bezela izan dira beti Kantabriatarrentzat, eta.....

—Adi zazu bada, Otzoal.—Bost urteko gerra gogor eta errukigabe onek agitz nekatua eta gogaitua dauka Erroma. Bere seme bikañenak arkaitz-zulo oyetan sartuta usteltzera etorri dira; beren ekersitu onenak emen ondatu dira eta gerra onek sartudien izu laborria aintbesterañoko da, non onara agintzen diezatenean, *diauztak¹ lotsagabetu, eta iñola ere etorri nai ez duten*. ¡Erroma oso ikaratua dago! Kantabriaren izenak, ezurretarañoko izua sartzen die, amen biotzai, eta izotza baño otzago uzten ditu emazte eta dontzellénak! Beren gerrariak bazter oetaronz abiatzerakoan, despeditzen dira berenakgandik sekula geiago alkar ez ikusteko, eta gure bazterretan sartzean, bereala iltzera balijoaz bezela egiten dituzte beren testamentuak. Amar aldiz aditu du Senaduak beren gaitondoaren albistea, eta amar bider ikusi ditu puskatu eta autsiak bere ekersituak Erromara biur-tzean. Uste eta espanzarañoko guzia galdu zaye, eta baldiñ Kantabriatarrek gerra añ gogor eta odoldua oraindño bezela aurrera eramatera erabakiak daudela azkeneko esportzu batez ikus erazitzen baliezate, laster Erromatarrek emengo aldiak egingo lituzkee, eta Kantabriako mendietan eta ibarretan, eta utsik geratu ziran echeetan laster adituko lirake bere semeak beren jabe egin diralazko kanten ots pozkarriak.

—¿Zer aditzen det, Lekobide? ¡O! zure itzak donzella amurustu baten parchoak bere maitearen biotzarentzat baño pozkarriago dira Otzoal-en biotzarentzat!

—Baña, anai biotzekoa, ez aztu, oraindik negua etortzerako iru aldiz egingo dala pesta donetia,² eta bitarte orretan beren armak lo egongo eztirala.

—Eta ¿zer balio dute beren ármak?

—¡Ay, Otzoal! arma orietan seguruenzat Kantabriatarren etzaunzen gañean bere egoak zabaltzen dituen gose ori, espiritu ilgarri ori daukate.

—¡O bai! bai alajainkoa! leoyaren orroaz Otzoalek eranzun zuen! Munduaren iraungilleak³ deitzen diran arrotzar orien armak! ¡Biotzgabeko beldurti dichagabiak! Baldiñ diozuten bezela bulardetsuak bazerate, irten zaitzete zuen betiko lurzulo oietatik. Iguzute ogia, eta eskuetaratu gaitean! Burruka gaitean, zuen gorputz illotzez mendizuloak bete ditzagunerañ, edota gure euskaldun arrasaren azkenekorañokoaren gañean zuen triunfoa kanta dezazuteneraño!

(1) Las legiones.=(2) Fiesta sagrada.=(3) Los vencedores del mundo.

Baña orrelakorik egingo ez dute.... eta guziaz ere nik beraz farra eta burla egingo nuke baldiñ nik nai nukeana.... egiteko biotza nere anaya zárrak balute; baña onetarako biotz eta sendotasun andia bear da!

—Eta ¿nork eztu ori Kantabrian? Itzegizu, itzegizu, ¿Zer eskatzen die agintari nagusiyak bere anayai?

—Berari jarraitzea.

—Jarraituko dizute, ¿baña..... nora?

—¡Otzoal! eriotzera!..... Gu iltzeak, eta bakarrik gu iltzeak salba lezake erria!

—Orduan.... ill gaitean! ¡Orretara ukatuko dan bat topatuko ez-tezu!

—¡O eta baldiñ ori orrela balitz!.... eta bai, orrela izango da, zeren gure artean beldurtirik eztan!

—Ez! noaski, baña.....

—Adi nazazu, Otzoal, Bi illargitarako janariak dauzkagu etzauntzetan, eta Erromatárrak neguarekin emendik joateko asmoetan badaude ere, baldiñ au berandu badator..... luzaroago egongo dira emen, eta orduan..... burniak sekulan azpiratutako etzukean erri au goseak azpiratuko du! Baña gerrarako ez baizik gerrariari ogia jateko bakarrik serbitzen degun zar guziok gere erriagatik bizia eman nai bagendu, gaztéak arpegi eman lizayakee Erromatarrari elúrrek datozeneraño, zeñ eta berandu letozkean, eta orduan oriek elúrren etorrerak eta zarren umantade¹ basatiak ezurretaraño ko laborria sartu, eta berealatik betiko bazter oyek utzi eta joango lirake.

Lekobide isildu zan.

Otzoalek, burua bular gañera erori, eta lurrera begira, ekaitzak ondolik ateratako aritz zar bat zirudien.

Lekobidek eresi andiaz berari begiratu, eta esan zion:

—¡Otzoal! Zure gorputza Etumeta-ko basuntza zakúrren sanga aditzean bezela ikaraz dantzan dabill, nere itzak adituta.

—Ez ordea beldurrez, agurea, Otzoalek ojuka esan zion, burua zutituaz. Etumetako basauntza zakurren sanga aditzean bezela ez, baizik iltzen dagoen gurutzetik Erromatarrari arpegira istua botatzen dion Kantabriatar sumindua bezela.

—¿Da esaten jarraituko diozula zere agintari nagusiari?

—Aurrean joango naiz, gloriarako bidea ederra data.

—¡Ay, Otzoal! ¡Gañerakoak laguntzen baginduzte, egun zeñ andia Kantabriarentzat! Erriaren osasunagatik bosteun egure iltzen ikus-teak zukaratz gogorra eta ikara gorria sartuko die agindupeko billau

(1) Heroismo

orien biotz anyeretiai; eta beren Nagusi odolzalea ekersituak zazpi batalla galduta baño izutuago geratuko litzake.

Etzaunzetara noa, Lekobide, oju egin zuen Otzoal-ek, bera laz-tanduaz! ¡Anáyai itzegitera noa! Guziak etorriko dira; bereakgatik erorten dan gerrari baten eriotza atsegiñ eta glori andikoa data.

II.

Hernioko tontorretan guzia isill dago. Kantabriako gizon zarrak batzarrean eta gañerako gerrari, emakume eta aurrez inguratuak daude. Batzarre artan ez Kantabriako gerrari sonatuenai, ez Sartal-detik etorri eta gureen aldamenean lazki peleatzen ziran agintari bulardetsuai, eta añ guchi biotz andikoenen aurrean peleara oi zijoazen emakumeri sarrerik eamn zitzayon. Lekobide eta Otzoal, azkonaren pisua eskuan ozta jaso al zuten, baña Kantabriaren izena aditzean biotza saltoka zebilkien gerrari zar-zarrak banaka deituz zijoazen.

Goiz artan Erromatarren etzauntzetatik mandatariak bakearen aitamakin etorri ziran, baña oyei eranzun bear zitzayenaren gauean echolan itzegiten etzan, alabaña batzarre artan eta orduan bertan pakea edo gerra erabakitzeke zarrak etorri begira zeuden.

Etorri eta itzegiñ ondoan, oyek bekosko illunaz eta iñill irtenaz joan ziran; eta guzien atzetik Lekobide begiratu zorrotz eta biotz sendoaz.

Guzien erdian geratu zanean, ostera batzarrean jarri eta etsayaren aipamenaz itzezin zan. Au erabakitzen luzaro egon etziran. Erromak pakea eskeñtzen zuen; baña Kantabriatarrak ayen agindupean eta morrontza gogorrean jartzearen aldera; eta oyen aipamenak eza-gutu ziran bezañ lastar, guzien barrenak aserrez irakiñ, eta ezpañ guziak batera etsayaganako gorroto bizizko deadárrak egiteari eman zitzaizkan. Zerbait beregandu ziranean, Lekobidek zutik jarri, eta oju egin zuen:

— Ene Anáyak! ¿eskeñtzen zagun pakearen alde irten nai duen iñor bada?

— Iñoiz ere, sekulan ere, guziak ao batez oju egin zuten.

— ¿Da esatea, orrelako bakerik nai eztegula?

— Ez, ez, jendetza guzi ark eranzun zuen.

— Ondo da, esan zuen Lekobidek; bigar Kantabriako zarrak joango zaizkitzute, mandatariak esan zien, zuen mandatuaren eranzuera-rekiñ.

III.

Bigaramon ura goibel eta illuna zan Hernio mendian. Biotz andiko gizon ayen begietan negarrik agiri etzan; baña beren ezpañak ere barrungo pozik agertzen etzuten. Guzia len bezela zegoen: gaitzegoki baten señalerik ezerk ematen etzuen, eta guziaz ere guziak beren biotza estutua zedukaten; guziak gertakari andi baten begira zeuden.

Hernioko baso, zelai eta arkáitzak lañoz estaliak zeuden, eta eguzkiaren argirik ara sartzen etzan.

Egun-sentieraren asieratik Kantabriatar gerrariak eguzki aldeko mendi-egaletan jarri, eta beko ibarretara etsayaren kontra egatzeko, bakarrik beren buruzagiaren gerra-irrintzia aditzearen begira zeuden.

Itsasoko aize-bonbadak bengoan Errezill-errekak gora igo, eta lañoak urratu, eta laster mendi guzia argi eta garbi utzi zuen. Orduan eguzkiak bere argi-errañu biziak zabalduaz agertzen dizte Kantabriako gerrariak Errezill Goyatzetan eta beren inguru guzietan gerrarako prest jarrita zeuden, Erromatarren gerraridi luzéak. Eta ekersitu bien artean eta bien etzaunzak alkargandik bereizten zituen amiltoki izugarri alderonz an dijoaz Kantabriako aguréak heren agintaria aurretik dutela. Baña ¿gure gurasóak nora dijoaz? galdetzen dute ojuka beren seméak..... Baldiñ dioten bezela, Erromatarrai gure eranzuera eramatera badijoaz..... ¿zergatik berak bakarrik eta lagun dizayekeen inörgabe beren buruak galtzeko bidean jarri? ¿Eztakité bear bada, fede gaiztoko jende orren arma onetsienak saldukeria eta desleyalkeria dirala? Goazemazute, jechi gaitean berak gordetzera! Jechi gaitean, jechi gaitean, guziak oju egin zuten.

Onela diote..... eta bular guztiak deskonfianzaz saltoka daude eta benganazko deadar amorratuak darizte; baña inor mugitzen ezta. Agintari nagusiak bere eskuz etsaya dagoen aldera bere azkona bota dezaneraño, inor mugí eztedilla agindua dauka; eta gerrariak amorruaren indarrez lertzen daude; baña beren lekutan daude.

Bizkitartean agureak aurrera eta aurrera dijoaz; baña etsayagandik bereizten zituen Errezill-errekara eldu ziranean, au igarotzearen lekuan ezkereronz artu, eta asten dira Tajo deritzan arkaitz-mutur goititura igotzen. Bere mutur-muturrean daude: amiltoki izugarri aren beko aldea beren oñetan daukate. Amiltoki onen aurrean erre-kaz beste aldetik an daude Erroma-tarren gerrariak oyek daramakien eranzueraren begira. Atzetik an urrutian Zelatungo landetan,

eta Hernioren egats guzietan etsayari erasotzeko beren agintariaren señalearen begira lertzen dauden Kantabriatarrak.

Lekobidek, amiltokiaren aldeeneko arkaitz muturrera aurreratu, eta deitzen ditu bereganonz etsayen agintari nagusiak. Bere izketa zartzaren bidez zerbait motel eta nagia bazan ere, bazter ayetatik chit ondo aditzen zan.

Erromatárrak, oju egiten die, Kantabriak bere Batzarrean, zer moduz zuek pakea eman nai diguzuten ongi begiratu eta ikusi du, eta bialtzen ditu bere zárrak zuei esatera, *zuek eskeñtzen diguzuten eran bakerik nai eztuela!* Erromak Kantabriari bere libertade eta gloriaren truke eskeñtzen dio pakea; eta gaur Kantabriak bere agintari nagusi zarraren bidez bakearen orde z gerra itzulzen dizute..... zuen adiskidetasunaren ordean gorroto eriozkoa!... Erromatarra asko desakeana bada, Euskalduna ñori agindupean jartzen eztana da; zuek gu azpian idukitzeko asmo erabakia egin badezute, guk libre eta geren buruen eta bazterren jabe bizitzeko eta iltzekoa egiñ degu..... eta illko gera..... Esan zayozute bada Octaviano-ri, presta dedilla gerra berrietarako eta autsi-abartza berrietarako, alabaña zuek madarikatzen azkeneko bere arnasa emango eztuen biotz bat, eta zuen kontra burnia eskuan duela eroriko eztan beso bat mendi oetan ezta! Esan zayozute, zuei gaitz egiteko kemengabe dauden agure zárrak, gerrari gazteák luzaroago zuen kontra pelea ditezten, bereen eskuaz kentzen diela bizia beren burúai, eta nola Kantabriatarri eriotza atsegiñ baizayon, bere odola bere semeak ongi ordañduko dutela dakienean, gañera esan zayozute, agureen ondoren emakumeak; eta urrena aurra ilko dirala; eta baldiñ gero ere indarraren ausi-abártzen eta ilkintzaren bidez gure gerrari guziak aitutzen badira, eta oraindik gu guziok ill-ondoan zuei arrapatuta ditugun zue-takoren batzuek bizi badira, oye Erromara itzultzean esan degiotela Enperadoreari, amar urte luzeetako gerra gogorraren ondoren, eta ogei diauten¹ odol-erreken gañean irabazi dituela Kantabriako arkaitz zatar gorputz illez estaliak.

Lekobidek, aldicho batean isilldu, eta eskuiko belauna lurrean ipiñi, eta goratu zuen bere azkona, Erromatarrai oju egiñaz:

—¡Gorroto eriozkoa Erromari! Jaungoikoak madarika dezala Erromatarrekin pakéak egin nai dituen Kantabriatarra. Bere espiritu beldurtia bazterrik-bazter beti negarrez ibilli dedilla. Bere izena goizeko lañoak bezela betiko aztu dedilla, eta sekulan geyago ñori gogora eztakiola.

Bereala irrintzi andi bat egiñ, eta etsaya zegoen alderonz bere

(1) De veinte legiones.

azkona egiñ alguziaz, bota, eta aren ondoren bere burua arkaitzean beera bota zuen.

Gertákari au ikusi zutenean Hernioren egatsetan zeuden gaztéak millaka guziak batera gerra-irrintzi izugarri bat bota zuten, eta mendi-tontorretik irtendako arkáitzak bezela mendiak beera egiñal guziaz abiatu ziran, eta mendi guzian deadartza amorratu bat alcha, eta Erromatarrak oni beste batekin eranzun zioten. Baña Lekobidek amiltokiaren beko aldea oraindik jo baño len Otzoal onen tokian zegoen. Ark bezela eskuiko belauna lurreratu, eta bere *dardaraa* beso sendoaz Erromatarretaronz tira zuen ots marrangatuaz deadar egiñaz:

¡Gorroto bizia Erromatárrai, gerrá Erromari! ¡Erromatarrarekin bakéa egin nai duen Euskalduna Jaungoikoak madarika dezala! Bere espiritu baldurtia illunabar béltzen artean galduta beti ibilli dedilla. Bere izena sekula guzirako aztua gera dedilla, eta egundaño iñork aipa eztezala.

Orandik azkeneko itza aoan zuela, zutik jarri eta irrintzi andi bat egiñ, eta choria baño alayago arkaitzean beera amildu zan.

Gerrari gaztéak egiñ al guziaz zetozen agureak salbatu naiez, baña urruti, chit urruti arkitzen ziran..... eta oek alkarren ondoren aitzean beera amilduaz zijozen.

Erromatarretakoak ere agure ayei laguntzera itoka etorri ziran; baña etsaya goitik beera zetorkiela ikusita, Erromatarren agintariak beren jendeak jatzarrerako prest ipiñi zituzten.

Kantabriatarretako aurrenekoak Tajoko arkaitz artara eldu ziraneko, agureetako azkeneakoak: ¡Gorroto gaiztoa Erromari! ¡gerra gogorra Erromari! oju egiñaz, beste guziak bezela bere burua arkaitzean beera bota zuen.

¡Gorroto bizia Erromari! gerra eriozkoa Erromari! gerrari gazte guziak oju egin zuten, amorruaren, penaren eta benganzaren indarrez biotzak sutu, eta ekaitza bezela urdurikeririk andienaz etsaya-ren gañera erori ziran.

IV.

Jaitea gogorra, ausiabartza izugarria eta odolisurtzea ikaragarria izan ziran. Euskaldunak burruka artara aita, senide edo aide baten galera zala bide, biotza urratua eta puskatua zeramaten. Penak eta amorrak beren bulárrak odolaren eta benganzaren egarriz kiskaltzen zedukaten eta leoi amorratuak bezela furiak zoratuta, otsoak artalde baten artean bezela zebiltzan.

Erromatarrak agure zârren biotz andia eta oyen semeen furi izugarria ikusita, eraso gogor ari eziñ burutuz, igesari eman zitzaizkan.

Euskaldunak arakintzaz aspertuta, Herniorons asi ziranean, Tajoren oñera joan eta biotz andiko agureen gorputz illótzak jaso zituzten. Jaungoikoak beregana ar ditzala Euskaldun ar zarrigarri ayen espirituak!!!

GREGORIO ARRUE.

Lore guztiyen erregiñ Plorak,
Biol ederra sorturik,
Eta gaindiro doai ugariz
Ikusgarriro jantzirik,
Galdetu zion: —Lore maitea,
Eska zadazu bertatik
Nai dezun dana; bada guztiya
Dizut emango chit pozik.

¿Zer bear dezu jarri zaitezen
Lore-guztiyen gañetik?
Esan ezazu, iduki gabe
Eskatutzeko lotsarik.
Biolak, umill eranzun zion:
—Orri bat nai det bakarrik—
—¿Zertako dezu?— Eskuta nadin
Aren azpiyan sarturik.

ECHEGARAY-KO KARMELO-K.

Santander-en Lotazilla-ren 9^{am} 1882^{am}.

NOTICIAS BIBLIOGRÁFICAS Y LITERARIAS.

Se anuncia la publicacion en Pamplona, desde principios del próximo año de 1883, de un Semanario bilingüe, en castellano y bascuence, con el título de *Bai, Jauna bai*.

El nuevo Semanario contendrá, entre otros trabajos literarios, poesias escogidas de los Sres. Arnao, Campoamor, Echegaray, Garcia Gutierrez, y otros literatos, traducidas al bascuence, apareciendo á la vez las originales y las traducciones.

Como folletines dará á conocer *La vida del Lazarillo del Tórnes*, de D. Diego Hurtado de Mendoza, traducida al bascuence, y la novela original de costumbres titulada: PERICO PELLO DE ALABAINDANERE, *apuntes para la historia de un buen apunte*, escritos por él mismo en bascuence y traducidos al castellano por nuestro estimado amigo y paisano D. Serafin Baroja y Zorzone, autor de la ópera *Pudente*, de *Gaci-Guezac*, y otros trabajos, y fundador del nuevo semanario, al que deseamos larga y fecunda vida.

La suscripcion al *Bai, Jauna, bai*, cuesta 8 pesetas por año en la Peninsula, 11 en Ultramar y el Extrangero.